МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

Візуальна психодіагностика

1. Основна інформація про дисципліну

Тип дисципліни:нормативна **Форма навчання**: денна, заочна
Освітній ступінь: молодший бакалавр, бакалавр
Кількість кредитів (годин): 4 (120 год.: 20/6 - лекції; 28/6 - семінарські; 72/108 - самостійна робота)
Мова викладання: українська

2. Інформація про викладача(викладачів)

ПІБ: Мазоха Інна Степанівна
Науковий ступінь, вчене звання, посада: канд.психол.н., доцент
Кафедра: кафедра загальної та практичної психології
Робочій e-mail:innamazoha@gmail.com
Години консультацій на кафедрі: п'ятниця, 15:00-16:00

3. Опис та мета дисципліни

Дисципліна «Візуальна психодіагностика» призначена для поглиблення фахових компетентностей студентів різних спеціальностей. Курс містить теми, які допоможуть студентам у вивченні проблеми психологічних аспектів візуальної психодіагностики, теоретико-методологічного обґрунтування категоріально-понятійного апарату навчальної дисципліни та прикладні аспекти застосування діагностичних засобів вивчення в таких галузях психологічної науки як соціальна психологія, вікова та педагогічна психологія. Метою вивчення даної дисципліни є розширення діапазону теоретичних знань з основних проблем і напрямків розвитку візуальної психодіагностики, вивчення її основних методів, а також набуття практичних умінь та навичок за зовнішнім виглядом та особливостями поведінки діагностувати психологічні особливості людей.

4. Результати навчання

Студенти, що опанують навчальну дисципліну «Візуальна психодіагностика»
зрозуміють:
- основні категорії й поняття «Візуальна психодіагностика»;
- основні закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань;
- психологічні основи візуальної психодіагностики;
- доцільність використання конкретних методик візуальної психодіагностики у випадку вивчення певної інстанції психіки чи особистості;
- етичні принципи професійної діяльності психолога.

В процесі вивчення курсу студенти можуть оволодіти такими **уміннями й навичками**:
- використання відповідних психологічних знань при вирішенні окремих психологічних та педагогічних питань;

освоєння методів візуальної психодіагностики; набуття практичного досвіду візуальної психодіагностики

5. Структура дисципліни

Тема № 1. Візуальна психодіагностика як складова психодіагностики

Перелік питань, що виноситься на обговорення	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Лекція (4 год.): 1. Предмет і завдання візуальної психодіагностики. 2. Структура та стан сучасної візуальної психодіагностики. 3. Зв'язок візуальної психодіагностики з іншими науками. 4. Виникнення і етапи розвитку візуальної психодіагностики. 5. Стан розвитку сучасної візуальної психодіагностики. 6. Професійні та популярні методики з візуальної психодіагностики. 7. Основні тенденції розвитку візуальної психодіагностики.	1. Ди Джонатан. Читаем по лицу. Как узнать характер человека. – М.: ООО ТД «Издательство Мир книги», 2007. – 144 с. https://www.litres.ru/dzhonatan-di/fiziognomika/chitat-onlayn/ 2. Еремина Т. И. Визуальная психодиагностика: экспресс-методы идентификации личности по внешности, мимике и жестам.- Одесса: Феникс, 2010. 2012. https://royallib.com/read/eremina_tatyana/vizualnaya_psihodiagnostika_prakticheskoe_posobie.html#0 3. Меркулова Ю.В. «Візуальна психодіагностика в діяльності працівників Національної – Одеса, 2017. http://oduvs.edu.ua/wp-content/uploads/2016/09/Lecture3-1.pdf 4. Пиз А. Язык телодвижений. Как читать мысли окружающих по их жестам. – М.: Изд-во Эксмо, 2006. – 288 с. http://loveread.ec/view_global.php?id=2624 5. Степанов С. Язык внешности. – Изд-во Эксмо-пресс, 2000. – 416 с. https://libking.ru/books/sci-/sci-psychology/508997-sergey-stepanov-yazyk-vneshnosti-zhesty-mimika-cherty-litsa-pocherk-i-odezhda.html 6. Тернер, А. К. Т35 Язык тела: [роман] / А. К. Тернер; – [перевод с английского А. Пудова]. — Москва: Издательство АСТ, 2021. — 352 с. http://loveread.ec/view_global.php?id=97202 https://img-gorod.ru/28/551/2855165.pdf 7. Тимошенко Г. В., Леоненко Е. А. Знакомство с собой. О чем говорит ваше тело? – М.: Форум: ИНФРА-М, 2006. – 245 с. http://xn--80ajkflegdilbr.xn--p1ai/wp-content/uploads/2015/05 8. Тхостов А.Ш. Психология телесности. — М.: Смысл, 2002 — 287 с. https://docviewer.yandex.ua/view/0/?page https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Psihol/thost/ 9. Щёкин Г. Визуальная психодиагностика: познание людей по их внешности и поведению: науч.-публ. издание. — 5-е изд., стереотип. / Георгий Щёкин. — Киев: Межрегиональная Академия управления персоналом, 2020. — 674 с. http://george.pp.ua/ua/books/vizualnaya-

	psihodiagnostika-poznanie-ludey 10. Эггерт М. Язык тела. Впечатляйте, убеждайте и добивайтесь успеха с помощью языка тела. — М.: «Претекст», 2012. http://loveread.ec/view_global.php?id=55177 11. Экман П. Психология лжи. – СПб. : Питер, 1999. – 226 с. https://libcat.ru/knigi/nauka-i-obrazovanie/filosofiya/278438-pol-ekman-psihologiya-lzhi.html
Семінарське заняття (4 год.): 1. Предмет і завдання візуальної психодіагностики. 2. Структура та стан сучасної візуальної психодіагностики. 3. Зв'язок візуальної психодіагностики з іншими науками. 4. Виникнення і етапи розвитку візуальної психодіагностики. 5. Стан розвитку сучасної візуальної психодіагностики. 6. Професійні та популярні методики з візуальної психодіагностики. 7. Основні тенденції розвитку візуальної психодіагностики.	1. Ди Джонатан. Читаем по лицу. Как узнать характер человека. – М.: ООО ТД «Издательство Мир книги», 2007. – 144 с. https://www.litres.ru/dzhonatan-di/fiziognomika/chitat-onlayn/ 2. Еремина Т. И. Визуальная психодиагностика: экспресс-методы идентификации личности по внешности, мимике и жестам.- Одесса: Феникс, 2010. 2012. https://royallib.com/read/eremina_tatyana/vizualnaya_psihodiagnostika_prakticheskoe_posobie.html#0 3. Меркулова Ю.В. «Візуальна психодіагностика в діяльності працівників Національної – Одеса, 2017. http://oduvs.edu.ua/wp-content/uploads/2016/09/Lecture3-1.pdf 4. Пиз А. Язык телодвижений. Как читать мысли окружающих по их жестам. – М.: Изд-во Эксмо, 2006. – 288 с. http://loveread.ec/view_global.php?id=2624 5. Степанов С. Язык внешности. – Изд-во Эксмо-пресс, 2000. – 416 с. https://libking.ru/books/sci-/sci-psychology/508997-sergey-stepanov-yazyk-vneshnosti-zhesty-mimika-cherty-litsa-pocherk-i-odezhda.html 6. Тернер, А. К. Т35 Язык тела: [роман] / А. К. Тернер; – [перевод с английского А. Пудова]. — Москва: Издательство АСТ, 2021. — 352 с. http://loveread.ec/view_global.php?id=97202 https://img-gorod.ru/28/551/2855165.pdf 7. Тимошенко Г. В., Леоненко Е. А. Знакомство с собой. О чем говорит ваше тело? – М.: Форум: ИНФРА-М, 2006. – 245 с. http://xn--80ajkflegdilbr.xn--p1ai/wp-content/uploads/2015/05 8. Тхостов А.Ш. Психология телесности. — М.: Смысл, 2002 — 287 с. https://docviewer.yandex.ua/view/0/?page https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Psihol/tho

	st/ 9. Щёкин Г. Визуальная психодиагностика: познание людей по их внешности и поведению: науч.-публ. издание. — 5-е изд., стереотип. / Георгий Щёкин. — Киев: Межрегиональная Академия управления персоналом, 2020. — 674 с. http://george.pp.ua/ua/books/vizualnaya-psihodiagnostika-poznanie-ludey 10. Эггерт М. Язык тела. Впечатляйте, убеждайте и добивайтесь успеха с помощью языка тела. — М.: «Претекст», 2012. http://loveread.ec/view_global.php?id=55177 11. Экман П. Психология лжи. – СПб. : Питер, 1999. – 226 с. https://libcat.ru/knigi/nauka-i-obrazovanie/filosofiya/278438-pol-ekman-psihologiya-lzhi.html
Завдання для самостійної роботи: Підготуйте реферати з тем: 1. Історія розвитку візуальної психодіагностики. 2. Візуальна психодіагностика та управління персоналом. 3. Можливості візуальної психодіагностики у практичній діяльності. **Словникова робота:** діагностика, психодіагностика, візуальна психодіагностика, пантоміміка. графологія, міміка,, соціолінгвістика, мова жестів. **Тематика індивідуальних (групових) завдань** 1). Розкрийте історичні витоки візуальної психодіагностики. 2). Що досліджують такі галузі знань, як фізіогноміка, френологія, хіромантія, графологія? 3). Опишіть історичні спроби розробки системи відповідності між рисами обличчя людини і властивостями її характеру, здібностями і талантами. 4). Які фізичні ознаки (стигмати), на погляд Чезаре Ломброзо, характеризують вродженого злочинця? 5). У чому полягав зміст конституційної типології Ежена Ледо? 6). Який зв'язок між тілобудовою і типологічними особливостями людини вивів Клод Сіго? 7). Яку конституційну типологію особистості запропонував **Ернст Кречмер?**	1. Ди Джонатан. Читаем по лицу. Как узнать характер человека. – М.: ООО ТД «Издательство Мир книги», 2007. – 144 с. https://www.litres.ru/dzhonatan-di/fiziognomika/chitat-onlayn/ 2. Еремина Т. И. Визуальная психодиагностика: экспресс-методы идентификации личности по внешности, мимике и жестам.- Одесса: Феникс, 2010. 2012. https://royallib.com/read/eremina_tatyana/vizualnaya_psihodiagnostika_prakticheskoe_posobie.html#0 3. Меркулова Ю.В. «Візуальна психодіагностика в діяльності працівників Національної – Одеса, 2017. http://oduvs.edu.ua/wp-content/uploads/2016/09/Lecture3-1.pdf 4. Пиз А. Язык телодвижений. Как читать мысли окружающих по их жестам. – М.: Изд-во Эксмо, 2006. – 288 с. http://loveread.ec/view_global.php?id=2624 5. Степанов С. Язык внешности. – Изд-во Эксмо-пресс, 2000. – 416 с. https://libking.ru/books/sci-/sci-psychology/508997-sergey-stepanov-yazyk-vneshnosti-zhesty-mimika-cherty-litsa-pocherk-i-odezhda.html 6. Тернер, А. К. Т35 Язык тела: [роман] / А. К. Тернер; – [перевод с английского А. Пудова]. — Москва: Издательство АСТ, 2021. — 352 с. http://loveread.ec/view_global.php?id=97202 https://img-gorod.ru/28/551/2855165.pdf 7. Тимошенко Г. В., Леоненко Е. А. Знакомство с собой. О чем говорит ваше тело? –

8). Опишіть конституційну типологію Уїльяма Шелдона. **9). Дайте характеристику типів темпераменту за зовнішніми ознаками (за В. Шелдоном).** 10). Відомо, що класифікацію психологічних типів К. Юнгабуло покладено в основу соціоніки. Як за зовнішніми ознаками можна визначити раціональність-ірраціональність?	М.: Форум: ИНФРА-М, 2006. – 245 с. http://xn--80ajkflegdilbr.xn--p1ai/wp-content/uploads/2015/05 8. Тхостов А.Ш. Психология телесности. — М.: Смысл, 2002 — 287 с. https://docviewer.yandex.ua/view/0/?page https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Psihol/thost/ 9. Щёкин Г. Визуальная психодиагностика: познание людей по их внешности и поведению: науч.-публ. издание. — 5-е изд., стереотип. / Георгий Щёкин. — Киев: Межрегиональная Академия управления персоналом, 2020. — 674 с. http://george.pp.ua/ua/books/vizualnaya-psihodiagnostika-poznanie-ludey 10. Эггерт М. Язык тела. Впечатляйте, убеждайте и добивайтесь успеха с помощью языка тела. — М.: «Претекст», 2012. http://loveread.ec/view_global.php?id=55177 11. Экман П. Психология лжи. – СПб. : Питер, 1999. – 226 с. https://libcat.ru/knigi/nauka-i-obrazovanie/filosofiya/278438-pol-ekman-psihologiya-lzhi.html

Тема № 2. Методи дослідження зовнішніх проявів людини

Перелік питань, що виноситься на обговорення	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Лекція (4 год.): 1. Спостереження як основний метод дослідження зовнішніх проявів особистості. 2. Аналіз продуктів діяльності як метод візуальної психодіагностики. 3. Фізіогномічний метод. 4. Графологічний метод. 5. Психогеометричний метод. 6. Хірологічний метод. 7. Морфологічний метод. 8. Кольорові тести.	. 1. Ди Джонатан. Читаем по лицу. Как узнать характер человека. – М.: ООО ТД «Издательство Мир книги», 2007. – 144 с. https://www.litres.ru/dzhonatan-di/fiziognomika/chitat-onlayn/ 2. Еремина Т. И. Визуальная психодиагностика: экспресс-методы идентификации личности по внешности, мимике и жестам.- Одесса: Феникс, 2010. 2012. https://royallib.com/read/eremina_tatyana/vizualnaya_psihodiagnostika_prakticheskoe_posobie.html#0 3. Меркулова Ю.В. «Візуальна психодіагностика в діяльності працівників Національної – Одеса, 2017. http://oduvs.edu.ua/wp-content/uploads/2016/09/Lecture3-1.pdf 4. Пиз А. Язык телодвижений. Как читать мысли окружающих по их жестам. – М.: Изд-во Эксмо, 2006. – 288 с. http://loveread.ec/view_global.php?id=2624 5. Степанов С. Язык внешности. – Изд-во Эксмо-пресс, 2000. – 416 с. https://libking.ru/books/sci-/sci-

	psychology/508997-sergey-stepanov-yazyk-vneshnosti-zhesty-mimika-cherty-litsa-pocherk-i-odezhda.html 6. Тернер, А. К. Т35 Язык тела: [роман] / А. К. Тернер; – [перевод с английского А. Пудова]. — Москва: Издательство АСТ, 2021. — 352 с. http://loveread.ec/view_global.php?id=97202 https://img-gorod.ru/28/551/2855165.pdf 7. Тимошенко Г. В., Леоненко Е. А. Знакомство с собой. О чем говорит ваше тело? – М.: Форум: ИНФРА-М, 2006. – 245 с. http://xn--80ajkflegdilbr.xn--p1ai/wp-content/uploads/2015/05 8. Тхостов А.Ш. Психология телесности. — М.: Смысл, 2002 — 287 с. https://docviewer.yandex.ua/view/0/?page https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Psihol/thost/ 9. Щёкин Г. Визуальная психодиагностика: познание людей по их внешности и поведению: науч.-публ. издание. — 5-е изд., стереотип. / Георгий Щёкин. — Киев: Межрегиональная Академия управления персоналом, 2020. — 674 с. http://george.pp.ua/ua/books/vizualnaya-psihodiagnostika-poznanie-ludey 10. Эггерт М. Язык тела. Впечатляйте, убеждайте и добивайтесь успеха с помощью языка тела. — М.: «Претекст», 2012. http://loveread.ec/view_global.php?id=55177 11. Экман П. Психология лжи. – СПб. : Питер, 1999. – 226 с. https://libcat.ru/knigi/nauka-i-obrazovanie/filosofiya/278438-pol-ekman-psihologiya-lzhi.html
Семінарське заняття (4 год.): 1. Спостереження як основний метод дослідження зовнішніх проявів особистості. 2. Аналіз продуктів діяльності як метод візуальної психодіагностики. 3. Фізіогномічний метод. 4. Графологічний метод. 5. Психогеометричний метод. 6. Хірологічний метод. 7. Морфологічний метод. 8. Кольорові тести.	1. Ди Джонатан. Читаем по лицу. Как узнать характер человека. – М.: ООО ТД «Издательство Мир книги», 2007. – 144 с. https://www.litres.ru/dzhonatan-di/fiziognomika/chitat-onlayn/ 2. Еремина Т. И. Визуальная психодиагностика: экспресс-методы идентификации личности по внешности, мимике и жестам.- Одесса: Феникс, 2010. 2012. https://royallib.com/read/eremina_tatyana/vizualnaya_psihodiagnostika_prakticheskoe_posobie.html#0 3. Меркулова Ю.В. «Візуальна психодіагностика в діяльності працівників Національної – Одеса, 2017. http://oduvs.edu.ua/wp-content/uploads/2016/09/Lecture3-1.pdf 4. Пиз А. Язык телодвижений. Как читать мысли окружающих по их жестам. – М.: Изд-во Эксмо, 2006. – 288 с. http://loveread.ec/view_global.php?id=2624

	5. Степанов С. Язык внешности. – Изд-во Эксмо-пресс, 2000. – 416 с. https://libking.ru/books/sci-/sci-psychology/508997-sergey-stepanov-yazyk-vneshnosti-zhesty-mimika-cherty-litsa-pocherk-i-odezhda.html 6. Тернер, А. К. Т35 Язык тела: [роман] / А. К. Тернер; – [перевод с английского А. Пудова]. — Москва: Издательство АСТ, 2021. — 352 с. http://loveread.ec/view_global.php?id=97202 https://img-gorod.ru/28/551/2855165.pdf 7. Тимошенко Г. В., Леоненко Е. А. Знакомство с собой. О чем говорит ваше тело? – М.: Форум: ИНФРА-М, 2006. – 245 с. http://xn--80ajkflegdilbr.xn--p1ai/wp-content/uploads/2015/05 8. Тхостов А.Ш. Психология телесности. — М.: Смысл, 2002 — 287 с. https://docviewer.yandex.ua/view/0/?page https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Psihol/thost/ 9. Щёкин Г. Визуальная психодиагностика: познание людей по их внешности и поведению: науч.-публ. издание. — 5-е изд., стереотип. / Георгий Щёкин. — Киев: Межрегиональная Академия управления персоналом, 2020. — 674 с. http://george.pp.ua/ua/books/vizualnaya-psihodiagnostika-poznanie-ludey 10. Эггерт М. Язык тела. Впечатляйте, убеждайте и добивайтесь успеха с помощью языка тела. — М.: «Претекст», 2012. http://loveread.ec/view_global.php?id=55177 11. Экман П. Психология лжи. – СПб. : Питер, 1999. – 226 с. https://libcat.ru/knigi/nauka-i-obrazovanie/filosofiya/278438-pol-ekman-psihologiya-lzhi.html
Завдання для самостійної роботи: *Тематика рефератів:* **Підготуйте реферати з теми** 1.Графологія як наука про почерк. 2 Аналіз документів як психодіагностичний метод. 3 Феномен каузальної атрибуції. **Тематика індивідуальних (групових) завдань** 1).Опишіть відмінності чоловічого та жіночого типів, які представлені у роботі **Володимира Куликова "**Індивідний тест "Словесний портрет". 2). Як фізіогноміст **Ісідор Бурдон у** своїй книзі "Фізіогномістика або наука знати людей по рисам обличчя " (1864) описує обличчя представників різних поколінь? 3). Покажіть взаємозалежність типів	1. Ди Джонатан. Читаем по лицу. Как узнать характер человека. – М.: ООО ТД «Издательство Мир книги», 2007. – 144 с. https://www.litres.ru/dzhonatan-di/fiziognomika/chitat-onlayn/ 2. Еремина Т. И. Визуальная психодиагностика: экспресс-методы идентификации личности по внешности, мимике и жестам.- Одесса: Феникс, 2010. 2012. https://royallib.com/read/eremina_tatyana/vizualnaya_psihodiagnostika_prakticheskoe_posobie.html#0 3. Меркулова Ю.В. «Візуальна психодіагностика в діяльності працівників Національної – Одеса, 2017. http://oduvs.edu.ua/wp-content/uploads/2016/09/Lecture3-1.pdf

діяльності і поведінки людини з його типом тілобудови (наприклад, астенічні чоловіки та жінки, пікнічні чоловіки та жінки тощо). 4). Дайте характеристику полярних людських типів шизотиміків – циклотиміків**,** які мають певні морфологічні та психологічні особливості (за В.Куликовим). 5). Які суто морфологічні ознаки та психологічні особливості мають художній та мислений типи (у чому це проявляється)? 6). Розкрийте зовнішні та суб'єктивні прояви поведінки соціальних типів ("мислительний тип", "емоційно-комунікативний тип", "практичний тип"). 7). Які типи темпераменту в залежності від зовнішнього вигляду їх володарів наводить Ісідор Бурдон у своїй книзі ("Физиогномика или наука знать людей по чертам лица и наружным признакам", 1864)? 8). Опишіть розроблену Володимиром Куликовим сучасну морфологію типів темпераменту, яку можна використати у візуальній психодіагностиці; згадайте загальні психологічні особливості представників того чи іншого темпераменту. 9). Як за зовнішніми ознаками можна виявити тип акцентуації характеру у підлітків, запропонований Андрієм Личком? 10). Дайте характеристику прояву особливостей поведінки залежно від типу акцентуації (наприклад, дистимічний, циклоїдний, шизоїдний, демонстративний, збудливий, тривожний типи).	4. Пиз А. Язык телодвижений. Как читать мысли окружающих по их жестам. – М.: Изд-во Эксмо, 2006. – 288 с. http://loveread.ec/view_global.php?id=2624 5. Степанов С. Язык внешности. – Изд-во Эксмо-пресс, 2000. – 416 с. https://libking.ru/books/sci-/sci-psychology/508997-sergey-stepanov-yazyk-vneshnosti-zhesty-mimika-cherty-litsa-pocherk-i-odezhda.html 6. Тернер, А. К. Т35 Язык тела: [роман] / А. К. Тернер; – [перевод с английского А. Пудова]. — Москва: Издательство АСТ, 2021. — 352 с. http://loveread.ec/view_global.php?id=97202 https://img-gorod.ru/28/551/2855165.pdf 7. Тимошенко Г. В., Леоненко Е. А. Знакомство с собой. О чем говорит ваше тело? – М.: Форум: ИНФРА-М, 2006. – 245 с. http://xn--80ajkflegdilbr.xn--p1ai/wp-content/uploads/2015/05 8. Тхостов А.Ш. Психология телесности. — М.: Смысл, 2002 — 287 с. https://docviewer.yandex.ua/view/0/?page https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Psihol/thost/ 9. Щёкин Г. Визуальная психодиагностика: познание людей по их внешности и поведению: науч.-публ. издание. — 5-е изд., стереотип. / Георгий Щёкин. — Киев: Межрегиональная Академия управления персоналом, 2020. — 674 с. http://george.pp.ua/ua/books/vizualnaya-psihodiagnostika-poznanie-ludey 10. Эггерт М. Язык тела. Впечатляйте, убеждайте и добивайтесь успеха с помощью языка тела. — М.: «Претекст», 2012. http://loveread.ec/view_global.php?id=55177 11. Экман П. Психология лжи. – СПб. : Питер, 1999. – 226 с. https://libcat.ru/knigi/nauka-i-obrazovanie/filosofiya/278438-pol-ekman-psihologiya-lzhi.html

Тема № 3. Типологічні особливості людей та їх зовнішні ознаки

Перелік питань, що виноситься на обговорення	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Лекція (2 год.): 1. Типологія Е. Кречмера, І. Шелдона, І. П. Павлова. 2. Візуальна характеристика типів темпераменту. 3. Інтроверти та екстраверти, їх зовнішні прояви. 4. Асиметрія головного мозку та її прояв у зовнішності людини. 5. Сумісність різних типів темпераменту і	1. Ди Джонатан. Читаем по лицу. Как узнать характер человека. – М.: ООО ТД «Издательство Мир книги», 2007. – 144 с. https://www.litres.ru/dzhonatan-di/fiziognomika/chitat-onlayn/ 2. Еремина Т. И. Визуальная психодиагностика: экспресс-методы идентификации личности по внешности, мимике и жестам.- Одесса: Феникс, 2010.

врахування її у практиці управлінської діяльності.	2012. https://royallib.com/read/eremina_tatyana/vizualnaya_psihodiagnostika_prakticheskoe_posobie.html#0 3. Меркулова Ю.В. «Візуальна психодіагностика в діяльності працівників Національної – Одеса, 2017. http://oduvs.edu.ua/wp-content/uploads/2016/09/Lecture3-1.pdf 4. Пиз А. Язык телодвижений. Как читать мысли окружающих по их жестам. – М.: Изд-во Эксмо, 2006. – 288 с. http://loveread.ec/view_global.php?id=2624 5. Степанов С. Язык внешности. – Изд-во Эксмо-пресс, 2000. – 416 с. https://libking.ru/books/sci-/sci-psychology/508997-sergey-stepanov-yazyk-vneshnosti-zhesty-mimika-cherty-litsa-pocherk-i-odezhda.html 6. Тернер, А. К. Т35 Язык тела: [роман] / А. К. Тернер; – [перевод с английского А. Пудова]. — Москва: Издательство АСТ, 2021. — 352 с. http://loveread.ec/view_global.php?id=97202 https://img-gorod.ru/28/551/2855165.pdf 7. Тимошенко Г. В., Леоненко Е. А. Знакомство с собой. О чем говорит ваше тело? – М.: Форум: ИНФРА-М, 2006. – 245 с. http://xn--80ajkflegdilbr.xn--p1ai/wp-content/uploads/2015/05 8. Тхостов А.Ш. Психология телесности. — М.: Смысл, 2002 — 287 с. https://docviewer.yandex.ua/view/0/?page https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Psihol/thost/ 9. Щёкин Г. Визуальная психодиагностика: познание людей по их внешности и поведению: науч.-публ. издание. — 5-е изд., стереотип. / Георгий Щёкин. — Киев: Межрегиональная Академия управления персоналом, 2020. — 674 с. http://george.pp.ua/ua/books/vizualnaya-psihodiagnostika-poznanie-ludey 10. Эггерт М. Язык тела. Впечатляйте, убеждайте и добивайтесь успеха с помощью языка тела. — М.: «Претекст», 2012. http://loveread.ec/view_global.php?id=55177 11. Экман П. Психология лжи. – СПб. : Питер, 1999. – 226 с. https://libcat.ru/knigi/nauka-i-obrazovanie/filosofiya/278438-pol-ekman-psihologiya-lzhi.html
Семінарське заняття (4 год.): 1. Типологія Е. Кречмера, І. Шелдона, І. П. Павлова. 2. Візуальна характеристика типів темпераменту. 3. Інтроверти та екстраверти, їх зовнішні	1. Ди Джонатан. Читаем по лицу. Как узнать характер человека. – М.: ООО ТД «Издательство Мир книги», 2007. – 144 с. https://www.litres.ru/dzhonatan-di/fiziognomika/chitat-onlayn/

прояви. 4. Асиметрія головного мозку та її прояв у зовнішності людини. 5. Сумісність різних типів темпераменту і врахування її у практиці управлінської діяльності.	2. Еремина Т. И. Визуальная психодиагностика: экспресс-методы идентификации личности по внешности, мимике и жестам.- Одесса: Феникс, 2010. 2012. https://royallib.com/read/eremina_tatyana/vizualnaya_psihodiagnostika_prakticheskoe_posobie.html#0 3. Меркулова Ю.В. «Візуальна психодіагностика в діяльності працівників Національної – Одеса, 2017. http://oduvs.edu.ua/wp-content/uploads/2016/09/Lecture3-1.pdf 4. Пиз А. Язык телодвижений. Как читать мысли окружающих по их жестам. – М.: Изд-во Эксмо, 2006. – 288 с. http://loveread.ec/view_global.php?id=2624 5. Степанов С. Язык внешности. – Изд-во Эксмо-пресс, 2000. – 416 с. https://libking.ru/books/sci-/sci-psychology/508997-sergey-stepanov-yazyk-vneshnosti-zhesty-mimika-cherty-litsa-pocherk-i-odezhda.html 6. Тернер, А. К. Т35 Язык тела: [роман] / А. К. Тернер; – [перевод с английского А. Пудова]. — Москва: Издательство АСТ, 2021. — 352 с. http://loveread.ec/view_global.php?id=97202 https://img-gorod.ru/28/551/2855165.pdf 7. Тимошенко Г. В., Леоненко Е. А. Знакомство с собой. О чем говорит ваше тело? – М.: Форум: ИНФРА-М, 2006. – 245 с. http://xn--80ajkflegdilbr.xn--p1ai/wp-content/uploads/2015/05 8. Тхостов А.Ш. Психология телесности. — М.: Смысл, 2002 — 287 с. https://docviewer.yandex.ua/view/0/?page https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Psihol/thost/ 9. Щёкин Г. Визуальная психодиагностика: познание людей по их внешности и поведению: науч.-публ. издание. — 5-е изд., стереотип. / Георгий Щёкин. — Киев: Межрегиональная Академия управления персоналом, 2020. — 674 с. http://george.pp.ua/ua/books/vizualnaya-psihodiagnostika-poznanie-ludey 10. Эггерт М. Язык тела. Впечатляйте, убеждайте и добивайтесь успеха с помощью языка тела. — М.: «Претекст», 2012. http://loveread.ec/view_global.php?id=55177 11. Экман П. Психология лжи. – СПб. : Питер, 1999. – 226 с. https://libcat.ru/knigi/nauka-i-obrazovanie/filosofiya/278438-pol-ekman-psihologiya-lzhi.html

Завдання для самостійної роботи:
Тематика рефератів:

Підготуйте реферати з тем:
1 Особливості психології жінки.
2 Особливості психології чоловіка.
3 Гендерний підхід в управлінській діяльності.
Словникова робота: стереотипізація, соціальна перцепція, соціальна
група, соціальний стереотип, міжособистісна взаємодія, ефект ореола, ефект
первинності, ефект новизни.

Тематика індивідуальних (групових) завдань

1. Хто перший в історії психології зробив спробу вивчення темпераменту? До якої групи теорій темпераменту належить його концепція?
2. Що таке темперамент? Які його зовнішні ознаки?
3. Які параметри діяльності зумовлюються типом темпераменту?
4. Які властивості темпераменту І. П. Павлов поклав в основу поділу типів темпераменту?
5. Назвіть основні властивості темпераменту за Б. Тепловим та В. Небиліциним, дайте їм характеристику.
6. Хто з учених при виділенні типу темпераменту бере до уваги показники емоційної чутливості (нейротизму) та екстра- / інтроверсії? Які характеристики мають ці параметри у представників різних типів темпераменту?
7. коротко схарактеризуйте представників різних типів темпераменту.
8. Які зовнішні психологічні вияви типів людей за класифікацією У. Шелдона та Е. Кречмера?
9. Визначте візуальну характеристику сангвініка.
10. Холерик та його візуальна характеристика.
11. Флегматик та його візуальна характеристика.
12. Меланхолік та його візуальна характеристика.
13. Сумісність різних типів темпераменту та їх врахування у практиці управлінської діяльності.
14. Як може вплинути темперамент на формування рис особистості?

Творчі завдання та проблемні ситуації
1. Розподіліть студентів на 4 групи. Запропонуйте їм описати характерні візуальні ознаки одного з типів темпераменту: холерика, меланхоліка, флегматика, сангвініка.
2. Запропонуйте студентам визначити, в якій із сфер психологічної діяльності найкомфортніше почуватимуться флегматики, холерики, сангвініки, меланхоліки.

Теми рефератів 1. Сангвінічний темперамент: його ознаки та особливості.
2. Флегматичний темперамент: його ознаки та особливості.
3. Холеричний темперамент: його ознаки та

1. Ди Джонатан. Читаем по лицу. Как узнать характер человека. – М.: ООО ТД «Издательство Мир книги», 2007. – 144 с. https://www.litres.ru/dzhonatan-di/fiziognomika/chitat-onlayn/
2. Еремина Т. И. Визуальная психодиагностика: экспресс-методы идентификации личности по внешности, мимике и жестам.- Одесса: Феникс, 2010. 2012. https://royallib.com/read/eremina_tatyana/vizualnaya_psihodiagnostika_prakticheskoe_posobie.html#0
3. Меркулова Ю.В. «Візуальна психодіагностика в діяльності працівників Національної – Одеса, 2017. http://oduvs.edu.ua/wp-content/uploads/2016/09/Lecture3-1.pdf
4. Пиз А. Язык телодвижений. Как читать мысли окружающих по их жестам. – М.: Изд-во Эксмо, 2006. – 288 с. http://loveread.ec/view_global.php?id=2624
5. Степанов С. Язык внешности. – Изд-во Эксмо-пресс, 2000. – 416 с. https://libking.ru/books/sci-/sci-psychology/508997-sergey-stepanov-yazyk-vneshnosti-zhesty-mimika-cherty-litsa-pocherk-i-odezhda.html
6. Тернер, А. К. Т35 Язык тела: [роман] / А. К. Тернер; – [перевод с английского А. Пудова]. — Москва: Издательство АСТ, 2021. — 352 с. http://loveread.ec/view_global.php?id=97202 https://img-gorod.ru/28/551/2855165.pdf
7. Тимошенко Г. В., Леоненко Е. А. Знакомство с собой. О чем говорит ваше тело? – М.: Форум: ИНФРА-М, 2006. – 245 с. http://xn--80ajkflegdilbr.xn--p1ai/wp-content/uploads/2015/05
8. Тхостов А.Ш. Психология телесности. — М.: Смысл, 2002 — 287 с. https://docviewer.yandex.ua/view/0/?page https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Psihol/thost/
9. Щёкин Г. Визуальная психодиагностика: познание людей по их внешности и поведению: науч.-публ. издание. — 5-е изд., стереотип. / Георгий Щёкин. — Киев: Межрегиональная Академия управления персоналом, 2020. — 674 с. http://george.pp.ua/ua/books/vizualnaya-psihodiagnostika-poznanie-ludey
10. Эггерт М. Язык тела. Впечатляйте, убеждайте и добивайтесь успеха с помощью языка тела. — М.: «Претекст», 2012. http://loveread.ec/view_global.php?id=55177
11. Экман П. Психология лжи. – СПб. : Питер, 1999. – 226 с.

особливості. 4. Меланхолічний темперамент: його ознаки та особливості. 5. Темперамент і професійна діяльність.	https://libcat.ru/knigi/nauka-i-obrazovanie/filosofiya/278438-pol-ekman-psihologiya-lzhi.html

Тема № 4. Мімічні особливості людини та їх характеристика

Перелік питань, що виноситься на Обговорення	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Лекція (2год.): 1. Обличчя людини як об'єкт психологічного пізнання. 2. Фізіогноміка як напрям візуальної психодіагностики. 3. Погляд і його види. Сигнали очей та їх значення. 4. Чоло і його інтерпретація у візуальній психодіагностиці. 5. Ніс і його різновиди. 6. Рот і його особливості.	1. Ди Джонатан. Читаем по лицу. Как узнать характер человека. – М.: ООО ТД «Издательство Мир книги», 2007. – 144 с. https://www.litres.ru/dzhonatan-di/fiziognomika/chitat-onlayn/ 2. Еремина Т. И. Визуальная психодиагностика: экспресс-методы идентификации личности по внешности, мимике и жестам.- Одесса: Феникс, 2010. 2012. https://royallib.com/read/eremina_tatyana/vizualnaya_psihodiagnostika_prakticheskoe_posobie.html#0 3. Меркулова Ю.В. «Візуальна психодіагностика в діяльності працівників Національної – Одеса, 2017. http://oduvs.edu.ua/wp-content/uploads/2016/09/Lecture3-1.pdf 4. Пиз А. Язык телодвижений. Как читать мысли окружающих по их жестам. – М.: Изд-во Эксмо, 2006. – 288 с. http://loveread.ec/view_global.php?id=2624 5. Степанов С. Язык внешности. – Изд-во Эксмо-пресс, 2000. – 416 с. https://libking.ru/books/sci-/sci-psychology/508997-sergey-stepanov-yazyk-vneshnosti-zhesty-mimika-cherty-litsa-pocherk-i-odezhda.html 6. Тернер, А. К. Т35 Язык тела: [роман] / А. К. Тернер; – [перевод с английского А. Пудова]. — Москва: Издательство АСТ, 2021. — 352 с. http://loveread.ec/view_global.php?id=97202 https://img-gorod.ru/28/551/2855165.pdf 7. Тимошенко Г. В., Леоненко Е. А. Знакомство с собой. О чем говорит ваше тело? – М.: Форум: ИНФРА-М, 2006. – 245 с. http://xn--80ajkflegdilbr.xn--p1ai/wp-content/uploads/2015/05 8. Тхостов А.Ш. Психология телесности. — М.: Смысл, 2002 — 287 с. https://docviewer.yandex.ua/view/0/?page https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Psihol/thost/ 9. Щёкин Г. Визуальная психодиагностика: познание людей по их внешности и поведению: науч.-публ. издание. — 5-е изд.,

	стереотип. / Георгий Щёкин. — Киев: Межрегиональная Академия управления персоналом, 2020. — 674 с. http://george.pp.ua/ua/books/vizualnaya-psihodiagnostika-poznanie-ludey 10. Эггерт М. Язык тела. Впечатляйте, убеждайте и добивайтесь успеха с помощью языка тела. — М.: «Претекст», 2012. http://loveread.ec/view_global.php?id=55177 11. Экман П. Психология лжи. – СПб. : Питер, 1999. – 226 с. https://libcat.ru/knigi/nauka-i-obrazovanie/filosofiya/278438-pol-ekman-psihologiya-lzhi.html
Семінарське заняття (4 год.) 1. Обличчя людини як об'єкт психологічного пізнання. 2. Фізіогноміка як напрям візуальної психодіагностики. 3. Погляд і його види. Сигнали очей та їх значення. 4. Чоло і його інтерпретація у візуальній психодіагностиці. 5. Ніс і його різновиди. 6. Рот і його особливості.	1. Ди Джонатан. Читаем по лицу. Как узнать характер человека. – М.: ООО ТД «Издательство Мир книги», 2007. – 144 с. https://www.litres.ru/dzhonatan-di/fiziognomika/chitat-onlayn/ 2. Еремина Т. И. Визуальная психодиагностика: экспресс-методы идентификации личности по внешности, мимике и жестам.- Одесса: Феникс, 2010. 2012. https://royallib.com/read/eremina_tatyana/vizualnaya_psihodiagnostika_prakticheskoe_posobie.html#0 3. Меркулова Ю.В. «Візуальна психодіагностика в діяльності працівників Національної – Одеса, 2017. http://oduvs.edu.ua/wp-content/uploads/2016/09/Lecture3-1.pdf 4. Пиз А. Язык телодвижений. Как читать мысли окружающих по их жестам. – М.: Изд-во Эксмо, 2006. – 288 с. http://loveread.ec/view_global.php?id=2624 5. Степанов С. Язык внешности. – Изд-во Эксмо-пресс, 2000. – 416 с. https://libking.ru/books/sci-/sci-psychology/508997-sergey-stepanov-yazyk-vneshnosti-zhesty-mimika-cherty-litsa-pocherk-i-odezhda.html 6. Тернер, А. К. Т35 Язык тела: [роман] / А. К. Тернер; – [перевод с английского А. Пудова]. — Москва: Издательство АСТ, 2021. — 352 с. http://loveread.ec/view_global.php?id=97202 https://img-gorod.ru/28/551/2855165.pdf 7. Тимошенко Г. В., Леоненко Е. А. Знакомство с собой. О чем говорит ваше тело? – М.: Форум: ИНФРА-М, 2006. – 245 с. http://xn--80ajkflegdilbr.xn--p1ai/wp-content/uploads/2015/05 8. Тхостов А.Ш. Психология телесности. — М.: Смысл, 2002 — 287 с. https://docviewer.yandex.ua/view/0/?page https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Psihol/tho

	st/ 9. Щёкин Г. Визуальная психодиагностика: познание людей по их внешности и поведению: науч.-публ. издание. — 5-е изд., стереотип. / Георгий Щёкин. — Киев: Межрегиональная Академия управления персоналом, 2020. — 674 с. http://george.pp.ua/ua/books/vizualnaya-psihodiagnostika-poznanie-ludey 10. Эггерт М. Язык тела. Впечатляйте, убеждайте и добивайтесь успеха с помощью языка тела. — М.: «Претекст», 2012. http://loveread.ec/view_global.php?id=55177 11. Экман П. Психология лжи. – СПб. : Питер, 1999. – 226 с. https://libcat.ru/knigi/nauka-i-obrazovanie/filosofiya/278438-pol-ekman-psihologiya-lzhi.html
Завдання для самостійної роботи: *Тематика рефератів:* 1 Особливості психології жінки. 2 Особливості психології чоловіка. 3 Гендерний підхід в управлінській діяльності. 4. Що можна прочитати на обличчі людини. 5. Фізіогноміка як напрям візуальної психодіагностики. 6. Використання даних фізіогноміки у практичній діяльності психолога. **Словникова робота:** стереотипізація, соціальна перцепція, соціальна група, соціальний стереотип, міжособистісна взаємодія, ефект ореола, ефект первинності, ефект новизни. **Тематика індивідуальних (групових) завдань** 1. Дайте визначення предмета фізіогноміки. 2. Назвіть головні системи фізіогноміки. 3. У чому полягає співвідношення пропорцій між черепом і обличчям? 4. На скільки областей поділяється обличчя? 5. У чому полягають відмінності між лівостороннім і правостороннім обличчям? Творчі завдання та проблемні ситуації 1. Дайте студентам фотографії людей, обличчя яких передають різні емоції: радість, гнів, здивування, страх, печаль та ін. Запропонуйте визначити, які емоції виражає те чи інше обличчя. 2. Поділіть студентів на дві групи. Один із членів групи намагається передати своїм обличчям певну емоцію, а члени іншої групи намагаються її вгадати.	1. Ди Джонатан. Читаем по лицу. Как узнать характер человека. – М.: ООО ТД «Издательство Мир книги», 2007. – 144 с. https://www.litres.ru/dzhonatan-di/fiziognomika/chitat-onlayn/ 2. Еремина Т. И. Визуальная психодиагностика: экспресс-методы идентификации личности по внешности, мимике и жестам.- Одесса: Феникс, 2010. 2012. https://royallib.com/read/eremina_tatyana/vizualnaya_psihodiagnostika_prakticheskoe_posobie.html#0 3. Меркулова Ю.В. «Візуальна психодіагностика в діяльності працівників Національної – Одеса, 2017. http://oduvs.edu.ua/wp-content/uploads/2016/09/Lecture3-1.pdf 4. Пиз А. Язык телодвижений. Как читать мысли окружающих по их жестам. – М.: Изд-во Эксмо, 2006. – 288 с. http://loveread.ec/view_global.php?id=2624 5. Степанов С. Язык внешности. – Изд-во Эксмо-пресс, 2000. – 416 с. https://libking.ru/books/sci-/sci-psychology/508997-sergey-stepanov-yazyk-vneshnosti-zhesty-mimika-cherty-litsa-pocherk-i-odezhda.html 6. Тернер, А. К. Т35 Язык тела: [роман] / А. К. Тернер; – [перевод с английского А. Пудова]. — Москва: Издательство АСТ, 2021. — 352 с. http://loveread.ec/view_global.php?id=97202 https://img-gorod.ru/28/551/2855165.pdf 7. Тимошенко Г. В., Леоненко Е. А. Знакомство с собой. О чем говорит ваше тело? – М.: Форум: ИНФРА-М, 2006. – 245 с. http://xn--80ajkflegdilbr.xn--p1ai/wp-content/uploads/2015/05

	8. Тхостов А.Ш. Психология телесности. — М.: Смысл, 2002 — 287 с. https://docviewer.yandex.ua/view/0/?page https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Psihol/thost/ 9. Щёкин Г. Визуальная психодиагностика: познание людей по их внешности и поведению: науч.-публ. издание. — 5-е изд., стереотип. / Георгий Щёкин. — Киев: Межрегиональная Академия управления персоналом, 2020. — 674 с. http://george.pp.ua/ua/books/vizualnaya-psihodiagnostika-poznanie-ludey 10. Эггерт М. Язык тела. Впечатляйте, убеждайте и добивайтесь успеха с помощью языка тела. — М.: «Претекст», 2012. http://loveread.ec/view_global.php?id=55177 11. Экман П. Психология лжи. – СПб. : Питер, 1999. – 226 с. https://libcat.ru/knigi/nauka-i-obrazovanie/filosofiya/278438-pol-ekman-psihologiya-lzhi.html

Тема № 5. Рука людини як джерело знань у візуальній психодіагностиці

Перелік питань, що виноситься на обговорення	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Лекція (2 год.): 1. Хірологія як один з напрямків вивчення зовнішніх особливостей людини. 2. Рука як джерело психологічної інформації. 3. Форми рук та їх класифікація. 4. Долоні та інформація, яка може передаватися за їх допомогою. 5. Форми пальців та їх значення. 6. Нігті та їх характеристика. 7. Особливості використання знань з дерматогліфіки в різних галузях народного господарства.	1. Ди Джонатан. Читаем по лицу. Как узнать характер человека. – М.: ООО ТД «Издательство Мир книги», 2007. – 144 с. https://www.litres.ru/dzhonatan-di/fiziognomika/chitat-onlayn/ 2. Еремина Т. И. Визуальная психодиагностика: экспресс-методы идентификации личности по внешности, мимике и жестам.- Одесса: Феникс, 2010. 2012. https://royallib.com/read/eremina_tatyana/vizualnaya_psihodiagnostika_prakticheskoe_posobie.html#0 3. Меркулова Ю.В. «Візуальна психодіагностика в діяльності працівників Національної – Одеса, 2017. http://oduvs.edu.ua/wp-content/uploads/2016/09/Lecture3-1.pdf 4. Пиз А. Язык телодвижений. Как читать мысли окружающих по их жестам. – М.: Изд-во Эксмо, 2006. – 288 с. http://loveread.ec/view_global.php?id=2624 5. Степанов С. Язык внешности. – Изд-во Эксмо-пресс, 2000. – 416 с. https://libking.ru/books/sci-/sci-psychology/508997-sergey-stepanov-yazyk-vneshnosti-zhesty-mimika-cherty-litsa-pocherk-i-odezhda.html 6. Тернер, А. К. Т35 Язык тела: [роман] / А. К. Тернер; – [перевод с английского А. Пудова]. —

	Москва: Издательство АСТ, 2021. — 352 с. http://loveread.ec/view_global.php?id=97202 https://img-gorod.ru/28/551/2855165.pdf 7. Тимошенко Г. В., Леоненко Е. А. Знакомство с собой. О чем говорит ваше тело? – М.: Форум: ИНФРА-М, 2006. – 245 с. http://xn--80ajkflegdilbr.xn--p1ai/wp-content/uploads/2015/05 8. Тхостов А.Ш. Психология телесности. — М.: Смысл, 2002 — 287 с. https://docviewer.yandex.ua/view/0/?page https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Psihol/thost/ 9. Щёкин Г. Визуальная психодиагностика: познание людей по их внешности и поведению: науч.-публ. издание. — 5-е изд., стереотип. / Георгий Щёкин. — Киев: Межрегиональная Академия управления персоналом, 2020. — 674 с. http://george.pp.ua/ua/books/vizualnaya-psihodiagnostika-poznanie-ludey 10. Эггерт М. Язык тела. Впечатляйте, убеждайте и добивайтесь успеха с помощью языка тела. — М.: «Претекст», 2012. http://loveread.ec/view_global.php?id=55177 11. Экман П. Психология лжи. – СПб. : Питер, 1999. – 226 с. https://libcat.ru/knigi/nauka-i-obrazovanie/filosofiya/278438-pol-ekman-psihologiya-lzhi.html
Семінарське заняття (2 год.): 1. Хірологія як один з напрямків вивчення зовнішніх особливостей людини. 2. Рука як джерело психологічної інформації. 3. Форми рук та їх класифікація. 4. Долоні та інформація, яка може передаватися за їх допомогою. 5. Форми пальців та їх значення. 6. Нігті та їх характеристика. 7. Особливості використання знань з дерматогліфіки в різних галузях народного господарства.	1. Ди Джонатан. Читаем по лицу. Как узнать характер человека. – М.: ООО ТД «Издательство Мир книги», 2007. – 144 с. https://www.litres.ru/dzhonatan-di/fiziognomika/chitat-onlayn/ 2. Еремина Т. И. Визуальная психодиагностика: экспресс-методы идентификации личности по внешности, мимике и жестам.- Одесса: Феникс, 2010. 2012. https://royallib.com/read/eremina_tatyana/vizualnaya_psihodiagnostika_prakticheskoe_posobie.html#0 3. Меркулова Ю.В. «Візуальна психодіагностика в діяльності працівників Національної – Одеса, 2017. http://oduvs.edu.ua/wp-content/uploads/2016/09/Lecture3-1.pdf 4. Пиз А. Язык телодвижений. Как читать мысли окружающих по их жестам. – М.: Изд-во Эксмо, 2006. – 288 с. http://loveread.ec/view_global.php?id=2624 5. Степанов С. Язык внешности. – Изд-во Эксмо-пресс, 2000. – 416 с. https://libking.ru/books/sci-/sci-psychology/508997-sergey-stepanov-yazyk-

	vneshnosti-zhesty-mimika-cherty-litsa-pocherk-i-odezhda.html 6. Тернер, А. К. Т35 Язык тела: [роман] / А. К. Тернер; – [перевод с английского А. Пудова]. — Москва: Издательство АСТ, 2021. — 352 с. http://loveread.ec/view_global.php?id=97202 https://img-gorod.ru/28/551/2855165.pdf 7. Тимошенко Г. В., Леоненко Е. А. Знакомство с собой. О чем говорит ваше тело? – М.: Форум: ИНФРА-М, 2006. – 245 с. http://xn--80ajkflegdilbr.xn--p1ai/wp-content/uploads/2015/05 8. Тхостов А.Ш. Психология телесности. — М.: Смысл, 2002 — 287 с. https://docviewer.yandex.ua/view/0/?page https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Psihol/thos 9. Щёкин Г. Визуальная психодиагностика: познание людей по их внешности и поведению: науч.-публ. издание. — 5-е изд., стереотип. / Георгий Щёкин. — Киев: Межрегиональная Академия управления персоналом, 2020. — 674 с. http://george.pp.ua/ua/books/vizualnaya-psihodiagnostika-poznanie-ludey 10. Эггерт М. Язык тела. Впечатляйте, убеждайте и добивайтесь успеха с помощью языка тела. — М.: «Претекст», 2012. http://loveread.ec/view_global.php?id=55177 11. Экман П. Психология лжи. – СПб. : Питер, 1999. – 226 с. https://libcat.ru/knigi/nauka-i-obrazovanie/filosofiya/278438-pol-ekman-psihologiya-lzhi.html
Завдання для самостійної роботи: *Тематика рефератів:* 1. Дерматогліфіка як об'єкт візуальної психодіагностики. 2. Вивчення зовнішніх особливостей людини як один з напрямів хірології. **Словникова робота:** хірологія, хірогноміка, хіромантія, дерматогліфіка. **Питання і завдання для самоконтролю** 1. Дайте загальну характеристику хірології. 2. Що таке хірологія і що вона вивчає? 3. Що таке хірогноміка і що вона вивчає? 4. Що таке хіромантія і що вона вивчає? 5. Що таке дерматогліфіка і що вона вивчає? 6. Використання даних дерматогліфіки у візуальній психодіагностиці. Творчі завдання та проблемні ситуації 1. Запропонуйте студентами проаналізувати лінії долоні. 2. Студенти працюють у парах. Аналізують типи рук та лінії долоні один одного.	1. Ди Джонатан. Читаем по лицу. Как узнать характер человека. – М.: ООО ТД «Издательство Мир книги», 2007. – 144 с. https://www.litres.ru/dzhonatan-di/fiziognomika/chitat-onlayn/ 2. Еремина Т. И. Визуальная психодиагностика: экспресс-методы идентификации личности по внешности, мимике и жестам.- Одесса: Феникс, 2010. 2012. https://royallib.com/read/eremina_tatyana/vizualnaya_psihodiagnostika_prakticheskoe_posobie.html#0 3. Меркулова Ю.В. «Візуальна психодіагностика в діяльності працівників Національної – Одеса, 2017. http://oduvs.edu.ua/wp-content/uploads/2016/09/Lecture3-1.pdf 4. Пиз А. Язык телодвижений. Как читать мысли окружающих по их жестам. – М.: Изд-во Эксмо, 2006. – 288 с. http://loveread.ec/view_global.php?id=2624 5. Степанов С. Язык внешности. – Изд-во Эксмо-пресс, 2000. – 416 с.

	https://libking.ru/books/sci-/sci-psychology/508997-sergey-stepanov-yazyk-vneshnosti-zhesty-mimika-cherty-litsa-pocherk-i-odezhda.html 6. Тернер, А. К. Т35 Язык тела: [роман] / А. К. Тернер; – [перевод с английского А. Пудова]. — Москва: Издательство АСТ, 2021. — 352 с. http://loveread.ec/view_global.php?id=97202 https://img-gorod.ru/28/551/2855165.pdf 7. Тимошенко Г. В., Леоненко Е. А. Знакомство с собой. О чем говорит ваше тело? – М.: Форум: ИНФРА-М, 2006. – 245 с. http://xn--80ajkflegdilbr.xn--p1ai/wp-content/uploads/2015/05 8. Тхостов А.Ш. Психология телесности. — М.: Смысл, 2002 — 287 с. https://docviewer.yandex.ua/view/0/?page https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Psihol/thost/ 9. Щёкин Г. Визуальная психодиагностика: познание людей по их внешности и поведению: науч.-публ. издание. — 5-е изд., стереотип. / Георгий Щёкин. — Киев: Межрегиональная Академия управления персоналом, 2020. — 674 с. http://george.pp.ua/ua/books/vizualnaya-psihodiagnostika-poznanie-ludey 10. Эггерт М. Язык тела. Впечатляйте, убеждайте и добивайтесь успеха с помощью языка тела. — М.: «Претекст», 2012. http://loveread.ec/view_global.php?id=55177 11. Экман П. Психология лжи. – СПб. : Питер, 1999. – 226 с. https://libcat.ru/knigi/nauka-i-obrazovanie/filosofiya/278438-pol-ekman-psihologiya-lzhi.html

Тема № 6. Мова тілорухів та їх діагностика

Перелік питань, що виноситься на обговорення	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Лекція (2 год.): 1. Постава і хода, їх характеристика, зв'язок з фізичним та психічним станом людини. 2. Значення різних положень корпусу тіла. 3. Пози та їх характеристика. 4. Вплив на оточуючих за допомогою різних положень тіла. 5. Дистанція у спілкуванні, її типи. 6. Руки як бар'єри. 7. Захисний бар'єр, сформований за допомогою ніг. 8. Основні положення голови. 9. Жести та їх інтерпретація. Класифікація жестів. Значення жестів, які пов'язані з торканням рук до різних частин обличчя. Жести агресивності та готовності до дій. Жести та сигнали, характерні для	10. Ди Джонатан. Читаем по лицу. Как узнать характер человека. – М.: ООО ТД «Издательство Мир книги», 2007. – 144 с. https://www.litres.ru/dzhonatan-di/fiziognomika/chitat-onlayn/ 11. Еремина Т. И. Визуальная психодиагностика: экспресс-методы идентификации личности по внешности, мимике и жестам.- Одесса: Феникс, 2010. 2012. https://royallib.com/read/eremina_tatyana/vizualnaya_psihodiagnostika_prakticheskoe_posobie.html#0 12. Меркулова Ю.В. «Візуальна психодіагностика в діяльності працівників Національної – Одеса, 2017.

залицяння. Жести власницьких та територіальних претензій. Жести віддзеркалювання. Поклони, згорблення та їх залежність від соціального статусу.	http://oduvs.edu.ua/wp-content/uploads/2016/09/Lecture3-1.pdf 13. Пиз А. Язык телодвижений. Как читать мысли окружающих по их жестам. – М.: Изд-во Эксмо, 2006. – 288 с. http://loveread.ec/view_global.php?id=2624 14. Степанов С. Язык внешности. – Изд-во Эксмо-пресс, 2000. – 416 с. https://libking.ru/books/sci-/sci-psychology/508997-sergey-stepanov-yazyk-vneshnosti-zhesty-mimika-cherty-litsa-pocherk-i-odezhda.html 15. Тернер, А. К. Т35 Язык тела: [роман] / А. К. Тернер; – [перевод с английского А. Пудова]. — Москва: Издательство АСТ, 2021. — 352 с. http://loveread.ec/view_global.php?id=97202 https://img-gorod.ru/28/551/2855165.pdf 16. Тимошенко Г. В., Леоненко Е. А. Знакомство с собой. О чем говорит ваше тело? – М.: Форум: ИНФРА-М, 2006. – 245 с. http://xn--80ajkflegdilbr.xn--p1ai/wp-content/uploads/2015/05 17. Тхостов А.Ш. Психология телесности. — М.: Смысл, 2002 — 287 с. https://docviewer.yandex.ua/view/0/?page https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Psihol/thos 18. Щёкин Г. Визуальная психодиагностика: познание людей по их внешности и поведению: науч.-публ. издание. — 5-е изд., стереотип. / Георгий Щёкин. — Киев: Межрегиональная Академия управления персоналом, 2020. — 674 с. http://george.pp.ua/ua/books/vizualnaya-psihodiagnostika-poznanie-ludey 19. Эггерт М. Язык тела. Впечатляйте, убеждайте и добивайтесь успеха с помощью языка тела. — М.: «Претекст», 2012. http://loveread.ec/view_global.php?id=55177 20. Экман П. Психология лжи. – СПб. : Питер, 1999. – 226 с. https://libcat.ru/knigi/nauka-i-obrazovanie/filosofiya/278438-pol-ekman-psihologiya-lzhi.html
Семінарське заняття (2 год.): 1. Постава і хода, їх характеристика, зв'язок з фізичним та психічним станом людини. 2. Значення різних положень корпусу тіла. 3. Пози та їх характеристика. 4. Вплив на оточуючих за допомогою різних положень тіла. 5. Дистанція у спілкуванні, її типи. 6. Руки як бар'єри. 7. Захисний бар'єр, сформований за допомогою ніг. 8. Основні положення голови. 9. Жести та їх інтерпретація. Класифікація жестів. Значення жестів, які пов'язані з	1. Ди Джонатан. Читаем по лицу. Как узнать характер человека. – М.: ООО ТД «Издательство Мир книги», 2007. – 144 с. https://www.litres.ru/dzhonatan-di/fiziognomika/chitat-onlayn/ 2. Еремина Т. И. Визуальная психодиагностика: экспресс-методы идентификации личности по внешности, мимике и жестам.- Одесса: Феникс, 2010. 2012. https://royallib.com/read/eremina_tatyana/vizualnaya_psihodiagnostika_prakticheskoe_posobie.html#0

торканням рук до різних частин обличчя. Жести агресивності та готовності до дій. Жести та сигнали, характерні для залицяння. Жести власницьких та територіальних претензій. Жести віддзеркалювання. Поклони, згорблення та їх залежність від соціального статусу.	3. Меркулова Ю.В. «Візуальна психодіагностика в діяльності працівників Національної – Одеса, 2017. http://oduvs.edu.ua/wp-content/uploads/2016/09/Lecture3-1.pdf 4. Пиз А. Язык телодвижений. Как читать мысли окружающих по их жестам. – М.: Изд-во Эксмо, 2006. – 288 с. http://loveread.ec/view_global.php?id=2624 5. Степанов С. Язык внешности. – Изд-во Эксмо-пресс, 2000. – 416 с. https://libking.ru/books/sci-/sci-psychology/508997-sergey-stepanov-yazyk-vneshnosti-zhesty-mimika-cherty-litsa-pocherk-i-odezhda.html 6. Тернер, А. К. Т35 Язык тела: [роман] / А. К. Тернер; – [перевод с английского А. Пудова]. — Москва: Издательство АСТ, 2021. — 352 с. http://loveread.ec/view_global.php?id=97202 https://img-gorod.ru/28/551/2855165.pdf 7. Тимошенко Г. В., Леоненко Е. А. Знакомство с собой. О чем говорит ваше тело? – М.: Форум: ИНФРА-М, 2006. – 245 с. http://xn--80ajkflegdilbr.xn--p1ai/wp-content/uploads/2015/05 8. Тхостов А.Ш. Психология телесности. — М.: Смысл, 2002 — 287 с. https://docviewer.yandex.ua/view/0/?page https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Psihol/thos 9. Щёкин Г. Визуальная психодиагностика: познание людей по их внешности и поведению: науч.-публ. издание. — 5-е изд., стереотип. / Георгий Щёкин. — Киев: Межрегиональная Академия управления персоналом, 2020. — 674 с. http://george.pp.ua/ua/books/vizualnaya-psihodiagnostika-poznanie-ludey 10. Эггерт М. Язык тела. Впечатляйте, убеждайте и добивайтесь успеха с помощью языка тела. — М.: «Претекст», 2012. http://loveread.ec/view_global.php?id=55177 11. Экман П. Психология лжи. – СПб. : Питер, 1999. – 226 с. https://libcat.ru/knigi/nauka-i-obrazovanie/filosofiya/278438-pol-ekman-psihologiya-lzhi.html
Завдання для самостійної роботи: *Тематика рефератів:* 1. Мова жестів у різних етносів. 2. Як читати жести. 3. Жестикуляція та її використання в управлінській діяльності. **Словникова робота:** активність, воля, інтроверсія, екстраверсія, самодисципліна, лицемірство, надмірність.	1. Ди Джонатан. Читаем по лицу. Как узнать характер человека. – М.: ООО ТД «Издательство Мир книги», 2007. – 144 с. https://www.litres.ru/dzhonatan-di/fiziognomika/chitat-onlayn/ 2. Еремина Т. И. Визуальная психодиагностика: экспресс-методы идентификации личности по внешности, мимике и жестам.- Одесса: Феникс, 2010.

Питання і завдання для самоконтролю: 1. Яке загальне уявлення про мову рухів тіла? 2. Дайте характеристику поставі й ходи. Який їх зв'язок з фізичним і психічним станом людини? 3. Схарактеризуйте пози людини. 4. Який вплив на навколишніх можуть справити різні положення тіла? 5. Дайте характеристику типів дистанцій у спілкуванні. 6. Визначте за сигналами тіла загальну характеристику людини? 7. Яке значення має мова тілорухів в управлінській діяльності? **Творчі завдання та проблемні ситуації** 1. Студентам пропонують продемонструвати та проаналізувати наступні групи жестів: жести відкритості; захисту (оборонні); оцінки; підозри та скритності; домінування — підкорення; готовності; перестраховки; фрустрації; довіри; авторитарності; нервовості; самоконтролю; суму. 2. На практиці визначити комфортну дистанцію у спілкуванні в різних ситуаціях. Виміряти її.	2012. https://royallib.com/read/eremina_tatyana/vizualnaya_psihodiagnostika_prakticheskoe_posobie.html#0 3. Меркулова Ю.В. «Візуальна психодіагностика в діяльності працівників Національної – Одеса, 2017. http://oduvs.edu.ua/wp-content/uploads/2016/09/Lecture3-1.pdf 4. Пиз А. Язык телодвижений. Как читать мысли окружающих по их жестам. – М.: Изд-во Эксмо, 2006. – 288 с. http://loveread.ec/view_global.php?id=2624 5. Степанов С. Язык внешности. – Изд-во Эксмо-пресс, 2000. – 416 с. https://libking.ru/books/sci-/sci-psychology/508997-sergey-stepanov-yazyk-vneshnosti-zhesty-mimika-cherty-litsa-pocherk-i-odezhda.html 6. Тернер, А. К. Т35 Язык тела: [роман] / А. К. Тернер; – [перевод с английского А. Пудова]. — Москва: Издательство АСТ, 2021. — 352 с. http://loveread.ec/view_global.php?id=97202 https://img-gorod.ru/28/551/2855165.pdf 7. Тимошенко Г. В., Леоненко Е. А. Знакомство с собой. О чем говорит ваше тело? – М.: Форум: ИНФРА-М, 2006. – 245 с. http://xn--80ajkflegdilbr.xn--p1ai/wp-content/uploads/2015/05 8. Тхостов А.Ш. Психология телесности. — М.: Смысл, 2002 — 287 с. https://docviewer.yandex.ua/view/0/?page https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Psihol/thos 9. Щёкин Г. Визуальная психодиагностика: познание людей по их внешности и поведению: науч.-публ. издание. — 5-е изд., стереотип. / Георгий Щёкин. — Киев: Межрегиональная Академия управления персоналом, 2020. — 674 с. http://george.pp.ua/ua/books/vizualnaya-psihodiagnostika-poznanie-ludey 10. Эггерт М. Язык тела. Впечатляйте, убеждайте и добивайтесь успеха с помощью языка тела. — М.: «Претекст», 2012. http://loveread.ec/view_global.php?id=55177 11. Экман П. Психология лжи. – СПб. : Питер, 1999. – 226 с. https://libcat.ru/knigi/nauka-i-obrazovanie/filosofiya/278438-pol-ekman-psihologiya-lzhi.html

Тема №7. Графологія і пізнання особистості

Перелік питань, що виноситься на обговорення	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Лекція (2 год.): 1. Поняття графології. 2. Дослідження почерку як метод візуальної психодіагностики. 3. Психофізіологічні основи письма. 4. Основні ознаки почерку та їх психологічна характеристика. 5. Взаємозв'язок почерку з деякими психічними особливостями людини. 6. Почерк і стать. Почерк і вік. Почерк і освіта. Почерк і професія. Почерк і конституція людини. 7. Загальні прийоми при аналізі почерку.	8. Ди Джонатан. Читаем по лицу. Как узнать характер человека. – М.: ООО ТД «Издательство Мир книги», 2007. – 144 с. https://www.litres.ru/dzhonatan-di/fiziognomika/chitat-onlayn/ 9. Еремина Т. И. Визуальная психодиагностика: экспресс-методы идентификации личности по внешности, мимике и жестам.- Одесса: Феникс, 2010. 2012. https://royallib.com/read/eremina_tatyana/vizualnaya_psihodiagnostika_prakticheskoe_posobie.html#0 10. Меркулова Ю.В. «Візуальна психодіагностика в діяльності працівників Національної – Одеса, 2017. http://oduvs.edu.ua/wp-content/uploads/2016/09/Lecture3-1.pdf 11. Пиз А. Язык телодвижений. Как читать мысли окружающих по их жестам. – М.: Изд-во Эксмо, 2006. – 288 с. http://loveread.ec/view_global.php?id=2624 12. Степанов С. Язык внешности. – Изд-во Эксмо-пресс, 2000. – 416 с. https://libking.ru/books/sci-/sci-psychology/508997-sergey-stepanov-yazyk-vneshnosti-zhesty-mimika-cherty-litsa-pocherk-i-odezhda.html 13. Тернер, А. К. Т35 Язык тела: [роман] / А. К. Тернер; – [перевод с английского А. Пудова]. — Москва: Издательство АСТ, 2021. — 352 с. http://loveread.ec/view_global.php?id=97202 https://img-gorod.ru/28/551/2855165.pdf 14. Тимошенко Г. В., Леоненко Е. А. Знакомство с собой. О чем говорит ваше тело? – М.: Форум: ИНФРА-М, 2006. – 245 с. http://xn--80ajkflegdilbr.xn--p1ai/wp-content/uploads/2015/05 15. Тхостов А.Ш. Психология телесности. — М.: Смысл, 2002 — 287 с. https://docviewer.yandex.ua/view/0/?page https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Psihol/thos 16. Щёкин Г. Визуальная психодиагностика: познание людей по их внешности и поведению: науч.-публ. издание. — 5-е изд., стереотип. / Георгий Щёкин. — Киев: Межрегиональная Академия управления персоналом, 2020. — 674 с. http://george.pp.ua/ua/books/vizualnaya-psihodiagnostika-poznanie-ludey 17. Эггерт М. Язык тела. Впечатляйте, убеждайте и добивайтесь успеха с помощью языка тела. — М.: «Претекст», 2012.

	http://loveread.ec/view_global.php?id=55177 18. Экман П. Психология лжи. – СПб. : Питер, 1999. – 226 с. https://libcat.ru/knigi/nauka-i-obrazovanie/filosofiya/278438-pol-ekman-psihologiya-lzhi.html
Семінарське заняття (2 год.): 1. Поняття графології. 2. Дослідження почерку як метод візуальної психодіагностики. 3. Психофізіологічні основи письма. 4. Основні ознаки почерку та їх психологічна характеристика. 5. Взаємозв'язок почерку з деякими психічними особливостями людини. 6. Почерк і стать. Почерк і вік. Почерк і освіта. Почерк і професія. Почерк і конституція людини. 7. Загальні прийоми при аналізі почерку.	1. Ди Джонатан. Читаем по лицу. Как узнать характер человека. – М.: ООО ТД «Издательство Мир книги», 2007. – 144 с. https://www.litres.ru/dzhonatan-di/fiziognomika/chitat-onlayn/ 2. Еремина Т. И. Визуальная психодиагностика: экспресс-методы идентификации личности по внешности, мимике и жестам.- Одесса: Феникс, 2010. 2012. https://royallib.com/read/eremina_tatyana/vizualnaya_psihodiagnostika_prakticheskoe_posobie.html#0 3. Меркулова Ю.В. «Візуальна психодіагностика в діяльності працівників Національної – Одеса, 2017. http://oduvs.edu.ua/wp-content/uploads/2016/09/Lecture3-1.pdf 4. Пиз А. Язык телодвижений. Как читать мысли окружающих по их жестам. – М.: Изд-во Эксмо, 2006. – 288 с. http://loveread.ec/view_global.php?id=2624 5. Степанов С. Язык внешности. – Изд-во Эксмо-пресс, 2000. – 416 с. https://libking.ru/books/sci-/sci-psychology/508997-sergey-stepanov-yazyk-vneshnosti-zhesty-mimika-cherty-litsa-pocherk-i-odezhda.html 6. Тернер, А. К. Т35 Язык тела: [роман] / А. К. Тернер; – [перевод с английского А. Пудова]. — Москва: Издательство АСТ, 2021. — 352 с. http://loveread.ec/view_global.php?id=97202 https://img-gorod.ru/28/551/2855165.pdf 7. Тимошенко Г. В., Леоненко Е. А. Знакомство с собой. О чем говорит ваше тело? – М.: Форум: ИНФРА-М, 2006. – 245 с. http://xn--80ajkflegdilbr.xn--p1ai/wp-content/uploads/2015/05 8. Тхостов А.Ш. Психология телесности. — М.: Смысл, 2002 — 287 с. https://docviewer.yandex.ua/view/0/?page https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Psihol/thos 9. Щёкин Г. Визуальная психодиагностика: познание людей по их внешности и поведению: науч.-публ. издание. — 5-е изд., стереотип. / Георгий Щёкин. — Киев: Межрегиональная Академия управления персоналом, 2020. — 674 с. http://george.pp.ua/ua/books/vizualnaya-

	psihodiagnostika-poznanie-ludey 10. Эггерт М. Язык тела. Впечатляйте, убеждайте и добивайтесь успеха с помощью языка тела. — М.: «Претекст», 2012. http://loveread.ec/view_global.php?id=55177 11. Экман П. Психология лжи. – СПб. : Питер, 1999. – 226 с. https://libcat.ru/knigi/nauka-i-obrazovanie/filosofiya/278438-pol-ekman-psihologiya-lzhi.html
Завдання для самостійної роботи: *Тематика рефератів:* 1. Почерк ліворуких. 2. Асимметрія мозку і письмова діяльність. 3. Про домінування правої півкулі мозку та її вплив на письмо. 4.Графологія у практиці управлінської діяльності. 5.Зміна почерку як показник захворювання. 6.Почерк і професія. **Словникова робота:** асиметрія головного мозку, лівші, правші, амбідекстри, графологія, настрій, оптимізм, песимізм, активність, тремор, факсиміле. **Питання і завдання для самоконтролю** 1. Який взаємозв'язок почерку з деякими психічними особливостями людини? 2. Визначте характер людини за графологією. 3. Чим відрізняється почерк лівші від почерку правші. 4. Який порядок дослідження функціонального домінування півкуль головного мозку? 5. Який відбиток накладає домінування півкулі мозку на почерк? 6. Які особливості психології чоловіка і жінки виявляються у різних типах почерку? 7. Який взаємозв'язок почерку з деякими психічними особливостями людини? 8. Чим відрізняється почерк пікніка та астеніка? 9. Який порядок дослідження почерку? 10. Назвіть особливості почерку. 11. Який відбиток накладає професія на почерк? 12. Чи впливає конституція людини на почерк? **Творчі завдання та проблемні ситуації** 1. Запропонуйте студентами проаналізувати різні типи почерку. 2. Студенти працюють у парах. Аналізують почерк один одного. 3. Запропонуйте студентами змінити робочу руку (праву — на ліву, або — навпаки) і проаналізувати зміни у почерку.	1. Ди Джонатан. Читаем по лицу. Как узнать характер человека. – М.: ООО ТД «Издательство Мир книги», 2007. – 144 с. https://www.litres.ru/dzhonatan-di/fiziognomika/chitat-onlayn/ 2. Еремина Т. И. Визуальная психодиагностика: экспресс-методы идентификации личности по внешности, мимике и жестам.- Одесса: Феникс, 2010. 2012. https://royallib.com/read/eremina_tatyana/vizualnaya_psihodiagnostika_prakticheskoe_posobie.html#0 3. Меркулова Ю.В. «Візуальна психодіагностика в діяльності працівників Національної – Одеса, 2017. http://oduvs.edu.ua/wp-content/uploads/2016/09/Lecture3-1.pdf 4. Пиз А. Язык телодвижений. Как читать мысли окружающих по их жестам. – М.: Изд-во Эксмо, 2006. – 288 с. http://loveread.ec/view_global.php?id=2624 5. Степанов С. Язык внешности. – Изд-во Эксмо-пресс, 2000. – 416 с. https://libking.ru/books/sci-/sci-psychology/508997-sergey-stepanov-yazyk-vneshnosti-zhesty-mimika-cherty-litsa-pocherk-i-odezhda.html 6. Тернер, А. К. Т35 Язык тела: [роман] / А. К. Тернер; – [перевод с английского А. Пудова]. — Москва: Издательство АСТ, 2021. — 352 с. http://loveread.ec/view_global.php?id=97202 https://img-gorod.ru/28/551/2855165.pdf 7. Тимошенко Г. В., Леоненко Е. А. Знакомство с собой. О чем говорит ваше тело? – М.: Форум: ИНФРА-М, 2006. – 245 с. http://xn--80ajkflegdilbr.xn--p1ai/wp-content/uploads/2015/05 8. Тхостов А.Ш. Психология телесности. — М.: Смысл, 2002 — 287 с. https://docviewer.yandex.ua/view/0/?page https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Psihol/thos 9. Щёкин Г. Визуальная психодиагностика: познание людей по их внешности и поведению: науч.-публ. издание. — 5-е изд.,

	стереотип. / Георгий Щёкин. — Киев: Межрегиональная Академия управления персоналом, 2020. — 674 с. http://george.pp.ua/ua/books/vizualnaya-psihodiagnostika-poznanie-ludey 10. Эггерт М. Язык тела. Впечатляйте, убеждайте и добивайтесь успеха с помощью языка тела. — М.: «Претекст», 2012. http://loveread.ec/view_global.php?id=55177 11. Экман П. Психология лжи. – СПб. : Питер, 1999. – 226 с. https://libcat.ru/knigi/nauka-i-obrazovanie/filosofiya/278438-pol-ekman-psihologiya-lzhi.html

Тема № 8. Використання візуальної психодіагностики у практиці ділової взаємодії

Перелік питань, що виноситься на обговорення	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Лекція (2 год.): 1. Урахування даних візуальної психодіагностики у практиці підбору і відбору кадрів, при проведенні управлінських нарад, корекції поведінки під час виступу перед аудиторією. 2. Розміщення учасників за столом як засіб ефективної взаємодії. 3. Основні види розміщення людей навколо столу.	4. Ди Джонатан. Читаем по лицу. Как узнать характер человека. – М.: ООО ТД «Издательство Мир книги», 2007. – 144 с. https://www.litres.ru/dzhonatan-di/fiziognomika/chitat-onlayn/ 5. Еремина Т. И. Визуальная психодиагностика: экспресс-методы идентификации личности по внешности, мимике и жестам.- Одесса: Феникс, 2010. 2012. https://royallib.com/read/eremina_tatyana/vizualnaya_psihodiagnostika_prakticheskoe_posobie.html#0 6. Меркулова Ю.В. «Візуальна психодіагностика в діяльності працівників Національної – Одеса, 2017. http://oduvs.edu.ua/wp-content/uploads/2016/09/Lecture3-1.pdf 7. Пиз А. Язык телодвижений. Как читать мысли окружающих по их жестам. – М.: Изд-во Эксмо, 2006. – 288 с. http://loveread.ec/view_global.php?id=2624 8. Степанов С. Язык внешности. – Изд-во Эксмо-пресс, 2000. – 416 с. https://libking.ru/books/sci-/sci-psychology/508997-sergey-stepanov-yazyk-vneshnosti-zhesty-mimika-cherty-litsa-pocherk-i-odezhda.html 9. Тернер, А. К. Т35 Язык тела: [роман] / А. К. Тернер; – [перевод с английского А. Пудова]. — Москва: Издательство АСТ, 2021. — 352 с. http://loveread.ec/view_global.php?id=97202 https://img-gorod.ru/28/551/2855165.pdf 10. Тимошенко Г. В., Леоненко Е. А. Знакомство с собой. О чем говорит ваше тело? – М.: Форум: ИНФРА-М, 2006. – 245 с. http://xn--80ajkflegdilbr.xn--p1ai/wp-

	content/uploads/2015/05 11. Тхостов А.Ш. Психология телесности. — М.: Смысл, 2002 — 287 с. https://docviewer.yandex.ua/view/0/?page https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Psihol/thos 12. Щёкин Г. Визуальная психодиагностика: познание людей по их внешности и поведению: науч.-публ. издание. — 5-е изд., стереотип. / Георгий Щёкин. — Киев: Межрегиональная Академия управления персоналом, 2020. — 674 с. http://george.pp.ua/ua/books/vizualnaya-psihodiagnostika-poznanie-ludey 13. Эггерт М. Язык тела. Впечатляйте, убеждайте и добивайтесь успеха с помощью языка тела. — М.: «Претекст», 2012. http://loveread.ec/view_global.php?id=55177 14. Экман П. Психология лжи. – СПб. : Питер, 1999. – 226 с. https://libcat.ru/knigi/nauka-i-obrazovanie/filosofiya/278438-pol-ekman-psihologiya-lzhi.html
Семінарське заняття (2 год.): 1. Урахування даних візуальної психодіагностики у практиці підбору і відбору кадрів, при проведенні управлінських нарад, корекції поведінки під час виступу перед аудиторією. 2. Розміщення учасників за столом як засіб ефективної взаємодії. 3. Основні види розміщення людей навколо столу.	1. Ди Джонатан. Читаем по лицу. Как узнать характер человека. – М.: ООО ТД «Издательство Мир книги», 2007. – 144 с. https://www.litres.ru/dzhonatan-di/fiziognomika/chitat-onlayn/ 2. Еремина Т. И. Визуальная психодиагностика: экспресс-методы идентификации личности по внешности, мимике и жестам.- Одесса: Феникс, 2010. 2012. https://royallib.com/read/eremina_tatyana/vizualnaya_psihodiagnostika_prakticheskoe_posobie.html#0 3. Меркулова Ю.В. «Візуальна психодіагностика в діяльності працівників Національної – Одеса, 2017. http://oduvs.edu.ua/wp-content/uploads/2016/09/Lecture3-1.pdf 4. Пиз А. Язык телодвижений. Как читать мысли окружающих по их жестам. – М.: Изд-во Эксмо, 2006. – 288 с. http://loveread.ec/view_global.php?id=2624 5. Степанов С. Язык внешности. – Изд-во Эксмо-пресс, 2000. – 416 с. https://libking.ru/books/sci-/sci-psychology/508997-sergey-stepanov-yazyk-vneshnosti-zhesty-mimika-cherty-litsa-pocherk-i-odezhda.html 6. Тернер, А. К. Т35 Язык тела: [роман] / А. К. Тернер; – [перевод с английского А. Пудова]. — Москва: Издательство АСТ, 2021. — 352 с. http://loveread.ec/view_global.php?id=97202 https://img-gorod.ru/28/551/2855165.pdf

	7. Тимошенко Г. В., Леоненко Е. А. Знакомство с собой. О чем говорит ваше тело? – М.: Форум: ИНФРА-М, 2006. – 245 с. http://xn--80ajkflegdilbr.xn--p1ai/wp-content/uploads/2015/05 8. Тхостов А.Ш. Психология телесности. — М.: Смысл, 2002 — 287 с. https://docviewer.yandex.ua/view/0/?page https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Psihol/thos 9. Щёкин Г. Визуальная психодиагностика: познание людей по их внешности и поведению: науч.-публ. издание. — 5-е изд., стереотип. / Георгий Щёкин. — Киев: Межрегиональная Академия управления персоналом, 2020. — 674 с. http://george.pp.ua/ua/books/vizualnaya-psihodiagnostika-poznanie-ludey 10. Эггерт М. Язык тела. Впечатляйте, убеждайте и добивайтесь успеха с помощью языка тела. — М.: «Претекст», 2012. http://loveread.ec/view_global.php?id=55177 11. Экман П. Психология лжи. – СПб. : Питер, 1999. – 226 с. https://libcat.ru/knigi/nauka-i-obrazovanie/filosofiya/278438-pol-ekman-psihologiya-lzhi.html
Завдання для самостійної роботи: *Тематика рефератів:* 1. Можливості візуальної психодіагностики у практичній діяльності. 2. Феномен каузальної атрибуції. **Словникова робота:** діагностика, психодіагностика, візуальна психодіагностика, генетика, антропологія, астрологія, графологія, соціолінгвістика, мова жестів, міміка, пантоміміка, диференційна психологія, загальна психологія, спостереження, сприйняття: константність, предметність, цілісність, узагальненість; увага: мимовільна і довільна; пам'ять: словесно-логічна, емоційна, наглядно-образна; мислення: інтуїція, уява. **Питання і завдання для самоконтролю** 1. Що є предметом візуальної психодіагностики? 2. Мета і завдання візуальної психодіагностики. 3. Що є змістом візуальної психодіагностики? 4. Взаємозв'язок візуальної психодіагностики з іншими науками про людину. 5. Які історичні передумови візуальної психодіагностики? 6. напрями візуальної психодіагностики. Дайте їх загальну характеристику. 7. Яка роль візуальної психодіагностики у практиці добору і відбору кадрів психологом, при проведенні психологічної консультації, у психолого-просвітницькій роботі? 8. Назвіть основні методи візуальної психології.	1. Ди Джонатан. Читаем по лицу. Как узнать характер человека. – М.: ООО ТД «Издательство Мир книги», 2007. – 144 с. https://www.litres.ru/dzhonatan-di/fiziognomika/chitat-onlayn/ 2. Еремина Т. И. Визуальная психодиагностика: экспресс-методы идентификации личности по внешности, мимике и жестам.- Одесса: Феникс, 2010. 2012. https://royallib.com/read/eremina_tatyana/vizualnaya_psihodiagnostika_prakticheskoe_posobie.html#0 3. Меркулова Ю.В. «Візуальна психодіагностика в діяльності працівників Національної – Одеса, 2017. http://oduvs.edu.ua/wp-content/uploads/2016/09/Lecture3-1.pdf 4. Пиз А. Язык телодвижений. Как читать мысли окружающих по их жестам. – М.: Изд-во Эксмо, 2006. – 288 с. http://loveread.ec/view_global.php?id=2624 5. Степанов С. Язык внешности. – Изд-во Эксмо-пресс, 2000. – 416 с. https://libking.ru/books/sci-/sci-psychology/508997-sergey-stepanov-yazyk-vneshnosti-zhesty-mimika-cherty-litsa-pocherk-i-odezhda.html 6. Тернер, А. К. Т35 Язык тела: [роман] / А. К.

9. Які основні та додаткові параметри людини як джерела психологічної інформації? 10. Що є основою спостереження в психологічному аспекті? **Творчі завдання та проблемні ситуації** 1. Дайте розглянути фотографії чи малюнки людей з різними виразами обличчя та позами і запропонуйте висунути гіпотези стосовно психологічних станів зображуваних. 2. Запропонуйте розглянути студентам так звані подвійні картинки, на яких можна побачити різні зображення залежно від стану та установки. Це демонструє суб'єктивність нашого сприйняття, тому його не можна вважати абсолютно об'єктивними.	Тернер; – [перевод с английского А. Пудова]. — Москва: Издательство АСТ, 2021. — 352 с. http://loveread.ec/view_global.php?id=97202 https://img-gorod.ru/28/551/2855165.pdf 7. Тимошенко Г. В., Леоненко Е. А. Знакомство с собой. О чем говорит ваше тело? – М.: Форум: ИНФРА-М, 2006. – 245 с. http://xn--80ajkflegdilbr.xn--p1ai/wp-content/uploads/2015/05 8. Тхостов А.Ш. Психология телесности. — М.: Смысл, 2002 — 287 с. https://docviewer.yandex.ua/view/0/?page https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Psihol/thos 9. Щёкин Г. Визуальная психодиагностика: познание людей по их внешности и поведению: науч.-публ. издание. — 5-е изд., стереотип. / Георгий Щёкин. — Киев: Межрегиональная Академия управления персоналом, 2020. — 674 с. http://george.pp.ua/ua/books/vizualnaya-psihodiagnostika-poznanie-ludey 10. Эггерт М. Язык тела. Впечатляйте, убеждайте и добивайтесь успеха с помощью языка тела. — М.: «Претекст», 2012. http://loveread.ec/view_global.php?id=55177 11. Экман П. Психология лжи. – СПб. : Питер, 1999. – 226 с. https://libcat.ru/knigi/nauka-i-obrazovanie/filosofiya/278438-pol-ekman-psihologiya-lzhi.html

6. *Політика курсу*

Політика щодо відвідування навчальних занять
Згідно з «Положенням про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС в ІДГУ» студенти мають обов'язково бути присутніми на семінарських заняттях. Студент, який з поважних причин, підтверджених документально, не мав був відсутній на семінарському занятті, має право на відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання. Студент, який не використав надане йому право у встановлений термін або пропустив заняття без поважних причин, отримує за кожне пропущення заняття 0 балів. Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком,мають в повному обсязі виконати додаткові індивідуальні завдання, попередньо узгодивши їх з викладачем. Присутність на модульній контрольній роботі є обов'язковою.У випадку відсутності студента на проміжному контролі з поважної причини, підтвердженої документально, йому призначається інша дата складання модульної контрольної роботи.

Політика академічної доброчесності
Студенти мають дотримуватись правил академічної доброчесності відповідно до «Кодексу академічної доброчесності ІДГУ». Наявність академічного плагіату в студентських доповідях є підставою для виставлення негативної оцінки. Списування студентів під час проведення модульної контрольної роботи є підставою для дострокового припинення її складання та виставлення негативної оцінки.

6. Проміжний контроль

Форма проміжного контролю
Модульна контрольна робота проводиться у формі трьох теоретичних питань різних рівнів складності та практичного завдання.
Зразок модульної контрольної роботи

1. Проаналізуйте методи візуальної психодіагностики
2. Розкрийте візуальну характеристику різних типів темпераменту.
3. Мова тілорухів та їх діагностика

8. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
51-100	зараховано
1-50	не зараховано

Схема розподілу балів

Максимальна кількість балів	**70 балів** (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом.0,7	**30 балів** (проміжний контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи
Мінімальний пороговий рівень	**35 балів** (поточний контроль)	**16 балів** (проміжний контроль)

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного та проміжного контролю. Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на семінарських заняттях та результати самостійної роботи. Нарахування балів за поточний контроль відбувається відповідно до «Положення про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС в ІДГУ».

Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Вид	Максимальна кількість балів
Реферат	5
Есе	5
Презентація	5

Оцінювання *реферату/есе* здійснюється за такими критеріями: самостійність та оригінальність дослідження, виконання поставлених автором завдань, здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу та відсутність помилок при оформленні цитування й посилань на джерела.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Перше теоретичне питання	Від 1 до 5 балів	**10 балів** (проміжний контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом.0,1
Друге теоретичне питання	Від 1 до 5 балів	
Третє практичне завдання	Від 1 до 5 балів	

Викладач _____ (підпис) Мазоха І.С. (ПІБ)

Затверджено на засіданні кафедри загальної та практичної психології
протокол № 6 від «17» 01 2022р.

Завідувач кафедри _____ (підпис) Мазоха І.С. (ПІБ)